

Dels relatius (II)

Si comparem dues frases nominals com *la comarca del Vallès i l'economia del Vallès*, és molt fàcil d'adonar-se que encara que tinguin una estructura idèntica, aquesta identitat és solament aparent o superficial i que les dues frases són en realitat força diferents: en la primera, la preposició *de* indica una relació d'aposiició entre els dos noms que enllaça, mentre que en la segona indica una relació de possessió. I aquesta diferència esdevé ben evident en oracions subordinades relatives com les que consideràvem ahir: al costat d'una construcció com *La seva família era del Vallès, comarca que coneixia pam a pam*, no podem pas dir, idènticament, «S'ha establert al Vallès, economia que es dedica a estudiar», sinó *S'ha establert al Vallès, l'economia del qual es dedica a estudiar*. Un exemple anàleg el constitueixen les frases *una suma de mil pessetes i una pèrdua de mil pessetes*. Podem dir *Ens deu mil pessetes, suma que* (o *la qual suma*) *ens pagarà el mes que ve*, però no «Val mil pessetes, pèrdua que haurem de justificar», sinó *Val mil pessetes, la pèrdua de les quals haurem de justificar*. Ara, si que podríem dir, en canvi, *Es van perdre mil pessetes, pèrdua que haurem de justificar*, perquè l'acció expressada per mitjà de l'oració principal pot ésser representada perfectament pel substantiu *pèrdua*, talment com ho podria ésser pel substantiu genèric *cosa*, amb què tindriem *Es van perdre mil pessetes, cosa que* (o *la qual*) *haurem de justificar*. Tornem, doncs, al punt d'on vam partir: l'anomenat relatiu neutre.

La conclusió que en traïem —dels nostres comentaris d'ahir i d'avui— és que la base per a la correcta solució de les oracions relatives adjectives és establir el substantiu adequat —l'antecedent— del qual han de constituir el complement o terme atribuït. Un cop disposem d'aquest substantiu ja no cal sinó usar-lo com a antecedent dels termes relatius *que*, *el qual* o *què*, recordant que el primer no admet preposicions, el segon les admet però no les exigeix, i el tercer les exigeix imprescindiblement. Les combinacions són aleshores d'una gran diversitat: *Li deu mil pessetes, diners en què encara confia. Ajuda els malalts, la qual activitat el fa feliç. Ells van dir que sí, de la qual afirmació no em responsabilitzo. Ara viu a l'Empordà, comarca en què té moltes amistats. Va intervenir en la venda del local, afer que li va causar molts disgustos*.

Albert Jané